

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

Biblijografičen „unicum“ Gallus-ovih del.

Ko je naš veliki rojak l. 1591. — kot se vidi nenadno — zatisnil oči, ostalo je po njem mnogo njegovih del nerazprodanih. Zapuščinski inventar kaže, da je Gallus tudi sam prodajal svoja dela in da je imel vsaj večji del svoje zaloge v svojem stanovanju. Tudi številke kažejo, kako polagoma je umetnik razprodajal zvezek za zvezkom; v inventarji nahajamo namreč doslovno:

- . . . . . „item. Tomuz 1us Harmoniarum opus 25 (sc. odtiskov).
- „item. 2us Tomus 60 Exemplarzuw.
- „item. 3us Tomus Harmoniarum 100 (sc. eksemplarjev).
- „item. 4us (= 4us) Tomi. 250us (sc. eksemplarjev).

Prvi zvezek svojega velikanskega dela je razprodal do 25 odtiskov; drugi zvezek je imel še 60 odtiskov; 3. zvezek 100, a četrti in zadnji — kajti Gallus sam pisal je predgovor na novega leta dan 1591. — ohranjen je bil v 250 eksemplarjih. Dela mojstrova bila so pač najdražja in najbolj vrednostna zapuščina. Brat umetnikov, Jurij, ki je bil sam tiskar in je torej gotovo vse zveze in pota poznal, po katerih je bilo možno vso zapuščino spraviti v denar, prodal je narpred pisano in ne še tiskano zapuščino Aleksandru Theodoru, tiskarju v Norimbergu. Bodisi, da mu Nigrinus v Pragi ni hotel stvari plačati, bodisi da ga je kak drug uzrok silil prodati stvar v Norimberg — gotovo je, da je Theodorus (ali tudi Theodoricus) l. 1596. izdal svetne madrigale Gallus-ove (gl. „C. Gl.“ 1891, št. 8. in 9. str. 61.). Da je Theodoricus tudi tiskano ostalino prevzel in jo potem razpečal, je gotovo, in se dá dokazati po jedino ohranjenem in sedaj najdenem proizvodu, ki leži v protestantski Marijini cerkvi v Gdanskem (Danzig).

Uže Draudius navaja v svoji knjigi: „Bibliotheca classica“ razna dela našega rojaka; a ker so naslovi ali skrajšani ali samovlastno prenarajeni, ni se popolnoma zanesti na-nj. Le letnice ne morejo biti meni nič tebi nič iz zraka vzete. Ker je pa Draudius bolj nameraval spisati tržni zapisnik (Messkatalog) za kupčevalce nego kritično biblijografijo za učene namene, mu to ni toliko zameriti. V izdaji z leta 1625. omenja na strani 1614: „Jac. Handl

(sic!) *Sacrae cantiones de praecipuis festis per totum annum*, 4, 5, 6, 8 et plur vocum. Norimb. 1597. 4°.^a Ker tega dela ni bilo nikjer več najti, mislil sem uže, da je tiskovna pomota pri letnici; kajti v onem času, ko je pisal Draudius, ni ravno vselej lahko ločiti enojke od sedmice. — Isto tako poroča v izdaji z l. 1611., na str. 1206. — Uže svoj čas sem v „C. Gl.“ (1891., št. 8. in 9., str. 64) izrekel, da Draudius ni zanesljiv; to morem danes le še potrditi; vendar pa ni pisal brez vsake zaslonbe. V avgustu bil sem toliko srečen, da sem iztaknil v pred navedeni knjižnici v Gdanskem to, v Draudijevi knjigi navedeno delo, kojega naslov je:

JACOBI HANDL | SACRAE CANTIO[N]ES, DE PRAECIPVIS FESTIS
PER TO[T]VM ANNUM, QVAE EX SANCTO ECCLESIAE CATHOLICAE
VSV ITA SVNT ORDINATAE ET DISPOSI[tae], ut omni tempore inservire
queant, Quatuor Quinq[ue], | Sex, Octo, & plurium Vocum. | TENOR | Cum gratia
& Privilegio Caesaree Maiestatis. | NORIBERGAE. | In officina Typographica
Alexandri Theodori. | MDIHC. |

Prečitavši ta naslov začel sem se veseliti, češ, tu je mogoče zaslediti še kaj nepoznanega iz zapuščine skladateljeve. A ko obrnem list dalje, uzrem nadpis: „Index Harmoniarum quarti Tomi.“ Da mi ni bil tisk tako znan, mogel bi pričakovati, da imam v roci velikansko delo, ktereга 4. zvezek se je ohranil. A tisk mi je bil znan ter se je odlikoval od naslovnega po krepkih tipih; tudi vsebina mi je bila povse znana — in vendar je naslov nov, popopolnoma neznan. Začel sem preiskavati natančneje, in s tem nedvomno dognal, da imamo za tem novim naslovom stari tisk Nigrinov iz Prage, kojemu je Theodoricus naslovni list vzel in ga nadomestil s svojim prenarujenim. Da je ravno četrti zvezek Gallus-ovega „Opus musicum“ (gl. „C. Gl.“ 1891., št. 7, str. 52. in nsl.) dobil nov naslov, ni le na tem, ker je bil v največji množini ohranjen, temveč tudi na tem, ker so v njem združene cerkvene pesmi za posamezne dneve svetnikov in svetnic (prim. „C. Gl.“ 1891., šteв. 8. in 9., str. 58.), in kojih je bilo oni čas pomankanje gledé praktične razreditve.

Da je temu res tako, in da nimamo morebiti novega ponatiska iz Theodorove tiskarne, dokazujejo v obče tipi in papir, posebej pa malenkosti in posameznosti. Osobito so „kazalci“ (indices) tiskarskih pôl, kriterij, kojemu ni možno ugovarjati. Posebej jasno je, če primerjamo nadaljevanja razdeljenih besed na straneh, ki začenjajo novo pôlo; n. pr.: stran s kazalcem b i i j pričinja v obeh eksemplarjih (v Theodorovem in Nigrinovem) s: „... ficus protulit“; stran x i j z „... ra, ij, cum cithara“; str. x i i j s „... xulent, exultent in rege“, itd. Oba imata natančno enako število, enake oblike črk, enake okraske pri začetnicah, da celó enake malenkostne pogreške, kot n. pr. v predgovoru za besedo „vigilantissimo“ & ç (s cedill-om)! —

S tem je torej dognano, da imamo jako zanimiv biblijografičen „unicum“ pred seboj, nikakor pa ne novega dela.

Oprtí na ta faktum pa smemo drzno in z veliko sigurnostjo sklepati, kaj da nam je misliti o drugi belježki Draudovi v izdaji z leta 1625., na str. 1638. Ondi namreč omenja: „Jacobi Handellii opera motetarum quae prostant omnia apud Stein, 1610.“ Tudi tukaj moramo misliti na njegov „Opus

musicum^a, kojega je Stein vzel na razprodajo. Je li tudi ta Frankobrodski tiskar in knjigarar obnovil naslov, ne da se dognati, a mogoče je, in celo nekako verjetno, če je delal po Theodorovem uzorcu. Uvaževati je pa pri tem slučajih tudi, da Draudius izrečno piše: „quae prostant“, in da nam je morebiti le misliti, da je prejel Stein po Theodoru celo delo na razprodajo. Ker se „opus musicum“ ni nikdar ponatisnil, ni dobil Stein mnogo proizvodov, in radi tega smemo morebiti celo sklepati, da Stein zaradi pičlega števila proizvodov niti naslova prenovil ni, in da je Draudius letnico iz tržnega zapisnika z l. 1610. prepisal. Gotovo je le, da novih del Gallus-ove muze ni več pričakovati. Vsaj pa tudi ni lahko možno; kajti on dosega celó — seveda razmerno — Lassus-a, ki velja za najbolj plodovitega skladatelja 16. veka. Kajti Lassus rojen je 1532 (po najnovejših preiskavah Sandbergerjevih) in je umrl 1594, torej star 62 let. Skladal je torej, če smemo računimo, 42 let. Gallus je rojen 1550, umrl je 1591, star nekaj nad 40 let; skladal je torej nardalje 20 let; pri Lassus-u dobimo na eno leto razmerno 30 skladb; kajti vsih vkupe je 1260; pri Gallus-u pride na eno leto 29·7; kajti vseh skladb (dognanih) je 594. — Gotovo je ustvaril ta veleum število del, ki osobito še zaradi tega imponuje, ker je umetno in globoko premišljeno vse, kar je pisal. Ravno kar dovršena, nova dolgotrajna pot po vzhodni in severni Nemčiji počila nas bo s svojim vspehom še o drugi strani: največ njegovih del hrani se še dandanes kot star inventar iz 16. veka le po onih deželah, ki so bile nekdanj slovanske. Ni slučaj, če nahajamo v knjigi: „Agenda seu ritus caeremoniarum ecclesiasticarum, ad uniformem ecclesiarum per universas provincias regni Poloniae usum . . . itd. opera reverendi D. Hieronymi Povodovij, . . . Cracoviae, . . . MDXCI.“ v drugem delu na str. 108—111 2 skladbi Gallus-ovi — jedini za več glasov, vse drugo je koral —: „Sepulto Domino“ (4 gl.) in „Ecce quomodo moritur justus“ (4 gl.) — Vratislava, Elbing in Danzig imajo najredkejše in najbolj vrednostne skladbe Gallus-ove, med temi tudi tu opisani „unicum“.

Mantuani.

Mašni rezponzoriji.

(Dalje.)

Gretja oseba, katera pri rezponzorijih v poštev pride, je orglavec. — Če je skromnost že sama ob sebi lepa lastnost, je ona še lepša, ako jo najdemo pri orglavci. Narobe pa smemo reči, da je drzen orglavec veliko zlo, dà, nekaj rak, ki se mora, ako treba, s silo odstraniti s kora; kajti drznost je nalezljiva bolezen. Drzen igralec, misleč, da je on edina „moč“ na pevališču, kmalu trinoško vlada nad vodjo in pevci, potem je pa nezgoda gotova. Skušnja nas uči, da je to resnica.

Drznost orglavčeva pa se izzivljajoča kaže zlasti pri koralnih rezponzorijih. Tu najhitreje pozabi, da je podrejena oseba. — Kaj pa stori tacega drzni orglavec? Poteza samovoljno take spremene, da le kriče! Strašno je slišati, kako se mu oglašajo 16' spremeni; in da se mora ž njimi tudi primerno število višjih in manjših piščalk glasiti, se samo razumi. Toda to je napačno, ker se s tem petje potlači in uniči. Kje je pač mo-

goče 20 ali celò 30 pevcem peti, ne da bi kričali, ako je za njimi v orgelski omari peklenski vrišč? V vsakih orglah, da so le količkaj vredne, nahaja se kak spremen za petje z bordunom, ali, če ni drugače, tudi principal 8'; zakaj naj bi torej orglavec iskal takih spremenov, kateri se ne ujemajo s skromnostjo? Saj se takrat lahko skazuje, kadar je sam, kadar preluduje!

Skromnost kaže orglavec tedaj, kadar brzda svojo fantazijo; toraj naj ne fantazuje pri rezponzorijih. Priprosto in neozaljšano, kakoršni so rezponzoriji, bodi tudi njihovo harmonično spremljevanje, gibajoč se v prostih diatoničnih akordih. Ako ima orglavec dar fantazije, in sicer umetniške fantazije, ponudi se mu med službo Božjo dovolj prilike, da izraža na orglah svoje glasbene ideje.

Navada je, à ne hvalevredna, da se orglavec s kromatičnimi čirečarami igra, preden pravi akord za rezponzorij zastavi. To je prav tako, kakor da bi hotel podobar gotskemu kipu vklesati lasuljo.

Orglavec mora vsaj toliko „absolutnega“ posluha imeti, da takoj vé zadeni oni ton recitativa ali petja, s katerim je mašnik pri altarji začel. Ako pa orglavec tega absolutnega glasbenega čuta nima, naj rajši opusti spremljevanje in naj se ne bavi s takimi muzikalnimi čenčami. Sploh se nič kaj ne zavzemamo za spremljevanje koralnih rezponzorijev, dasi tudi moramo pripoznati, da je potrebno zlo. Lepa recitacija teksta, tudi priprostega, kakoršen se nam podaja v teh pesmih, se deloma izgubi; in naj so orgle glede mehanike kolikor le mogoče umetno izdelane, one oséne v predavanji, kakoršna se izvaja z grlom človeškim, nikdar ne bodeš izvabil iz orgel.

Orglavec dalje glej, da bodeš mašnika prav „vpeljal“. Saj je mnogo glasbeno vsaj toliko izobraženih mašnikov, kateri petje pri altarji vedno v istih tonovskih višinah zvršujejo. Vzemimo na pr. čisto recitativne pesmi, kakoršne so oracije, evangelij i. dr. Orglavec pa mora motiti verne, ako vedno „vpelje“ v „b“ in vendar dobro vé, da mašnik svoje petje z „a“ začenja. Mašniku morda ni mogoče več kolekt ali kak daljši evangelij v „b“ peti. Po nebrizhnosti ali nespameti orglavčevi pa je skoro primoran v „b“ pričeti. Nasledek tacega napora se pojavi že po malo stavkih, ker polagoma detonuje, kar se pa ne smé zgoditi; ali pa tudi ne odjenja, in potem je škandal gotov. —

Pri bogatejših melodijah n. pr. prefaciji in paternoster je stvar še hujša, ako mašnik, ki je znabiti vaje z „e—g“ pričenjati, v svoji obupnosti ne vé, kaj naj bi storil, ker je orglavec svoj preludij z e-dur ali fis-moll, ali as-dur ali f-moll končal, dasi tudi bi lahko vedel, kaj mu je storiti. Mnogi taki orglavci se radi izgovarjajo, češ, da je bil mašnik s svojo tiho molitvijo že pri kraji, on sam pa ni mogel v naglici najti pravilnega sklepa ter da je moral tako končati. — Kaj pa da! Prosti volji človekovi ne velja beseda „morati“. Tudi pravi ta in uni: „Mašnik postane nepotrpežljiv, ako mora čakati!“ Naj postane, to je njegova stvar; stvar orglavčeva pa je skrbeti za tesno zvezo z altarjem. Saj mu ni treba sprehajati se po vsih mogočih tonovskih načinih, marveč, ako je temeljito v glasbi izobražen, dala mu bode najpriprostejša téma dovolj tvarine za preludovanje in to v istem tonovskem

načinu. Dober orglavec lahko po celo uro dolgo fantazira o istih tonih, in vendar s toliko razliko, da le veččakovo uho razloči temeljne tone.

Orglavec bodi toraj skromen ter v glasbi dobro izobrazhen.

V zadnji vrsti (toda kot najvažnejši faktor) pride pri mašnih rezponzorijih v poštev — pevec.

Pred vsem velja pevcem beseda sv. Pavla: „Pojte in radujte se v svojih srcih“ (Ef. 5, 19.). Duhovne pesmi naj ne prihajajo le z ustnic pevčevih, temuč tudi iz dna srca. Isto misel izraža sv. Avguštín s krasnimi besedami: „Ne glas, temuč notranje mišljenje; ne struna, temuč srce; ne oni, kateri le poje, temuč oni, kateri ljubi, prodere s svojim petjem do ušesa Božjega“. Pevsko službo smatrali so že v zgodnjem srednjem veku za jako važno, kakor beremo pri Amalariji (De Eccl. off. cap 5), kateri deli vso cerkev v 10 stopinj, katerih prvih 7 so razne časti mašništva. Neposrednje za posvečenimi vrstí „cantores“ t. j. pevce; na 9. in 10. stopinjo pa postavi druge vernike obojega spola.

Da ne omenjamo neštevilnih drugih spričeval, kažejo nam jasno že navedena, kakšnega mišljenja da morajo oni biti, kateri so poklicani v prvi vrsti za „služabniki altarja“ (mašnik in leviti) sodelovati za čast Božjo in vzpodbujajo vernikov.

Med cerkvene pevce naj bi se sploh jemali le npravni in verni možje in dečki, sicer bi se sv. Pavla zahtevanje „pojte v svojih srcih“ nikdar ne uresničile. Kajti kako bi pač mogel imeti tudi le iskrico npravnosti v svojem srci človek, čigar glava in srce je polna nasprotnega mišljenja in čutja, čigar fantazija je pokvarjena in popačena!

Naša zahteva je ondi tem bolj upravičena, kjer imata oba spola na koru opraviti. Idealno sicer tako stanje ni, vendar je večkrat edini pomoček, da si priredimo dostojno cerkveno petje.

Toda prav tu je nevarnost tem večja in tem potrebnejše je, da drug družega ne pohujša; da oba spola tako npravnost kažeta, da je za druge vzorna. Ne moremo si misliti, kako da se glasi „habemus (corda) ad Dominum“ iz ust pevca, kateri nima svojega srca pri Bogu, marveč pri osebi, s katero se pomenkuje o preteklih ali prihodnjih veselicah itd., med tem, ko mašnik verne pozivlja, otresti se posvetnih misel — vsaj za četrť ure ter povzdigniti srca k Bogu! Ali bi se tak „habemus ad Dominum“ ne glasil kot zasmehevanje in bogokletstvo?

Toliko o npravnih lastnostih cerkv. pevca. Cerkvéní pevec pa mora biti tudi tehnično izurjen, sicer ne bode nikdar koralnih rezponzorijev tako pel, kakor bi je moral — da so na videz tudi najpriprostejši. Pevec na koru poznaj vsaj svojstvo latinskega jezika, pravila o naglasu in izreki prav tako natančno, kakor mašnik pri altarji. Imeti mora tudi čist, zvonek glas, da te pesmi lepo in živo izvrši; kajti boljše (skoro bi rekel) nič koralá, kakor koral iz hripavega, starega, izpetega in — izpitega grla.

(Dalje prih.)

Sv. Filip Neri, začetnik oratorija.

(Konec.)

Še druga zasluga Nerijeva je ta-le, da je napeljal papeževega kapelnika Animuccia do zlaganja pripravnih glasbovin za predstave oratorijske družbe. Po njegovi smrti l. 1571. stopil je v zvezo s Palestrino, kateri je tudi zložil za ono kongregacijo eno- in četeroglasne pesmi s svetoepisemskim tekstom, tako imenovane „Laudi spirituali“. Te pesmi so bile s prvega le priproste himne, pozneje pa so uporabljali neko vrsto misterij ali skrivnost nravnostae vsebine ter s povsebljenimi abstraktnimi pojmi. Pele pa so se pred in po branji, in so bile v dušni zvezi s predavano svetoepisemsko zgodbo. Te glasbene umotvore smemo shvatati sprednike oratorija, čegar ime, kakor obče znano, prihaja od Nerijeve molitvene dvorane.

Sedanji naš nabožni glasbeni igrokaz se vjema z onimi predstavami v dveh bistvenih znakih: da se naslanja na svetoepisemsko pripoved in da je izključena vidna predstava. Da je pa shvatanje teksta, pa tudi njegovo umetno upodobljenje po sv. Filipu vse dragačno bilo od kakovosti naših modernih oratorijev, tega pač še treba ni opomniti.

Godala, ki so takrat petje spremljevala, bila so naslednja: cembalo, chitarrone, kontrabasviola, dve flavti in gosli, enoglasne s sopranom. V teku časa postali so oratoriji prizorne predstave na odru s simbolično predstavljenimi pojmi, pa tudi s kretajočimi se osebami, kadar se je igrala svetoepisemska zgodba. Še-le pozneje privzela se je vloga pripovedovalca in izostala prizorna predstava.

Vsekako je čudna prikazen v zgodovini glasbe, da je ravno v Rimu, kjer je vesoljna cerkvena glasba od nekdanj našla rodovitna tla in najkrepkejšo podporo, tudi oratorij jel kaliti in rasti. Dokler niso skladatelji novejšega časa, n. pr. Händel, Jos. Haydn, Schneider, Mendelssohn, Liszt, Thinel dovedli oratorija do vrhunca popolnosti, imajo izključljivo italijanski skladatelji zasluge za njegov razvoj, n. pr. Emilij Cavalleri, Lud. Viadana, Dom. Mazzocchi, M. Marazzoli, Giac. Carissimi in Legrenzi. Poslednji izmed najiminenitnejših oratorijskih skladateljev v Italiji bil je Alessandro Scarlatti († 1725), kateri je med mnogimi drugimi oratoriji zložil tudi oratorij, naslovljen: „Filippo Neri“. — Tako je prvi mož, kateremu se ima vsa vrsta teh skladb zahvaliti ne samo za ime, temuč tudi za svoj začetek, postal sam glavna oseba v oratoriji! Kako tesno se tu dotika resnica legende, priprosto zemeljsko življenje z umetniškim poboženjem!

Cecilij.

D o p i s i.

Z Vipavskega, sredi septembra. Nimam sicer kaj posebnega poročati, a menim, da je petje pri velikih shodih 15. avgusta in 8. septembra v romarski cerkvi v Logu že toliko vredno, da se omeni v našem znanstvenem listu. Starega programa smo se tudi letos držali; enkrat ženski, drugič možki zbor. Za veliki Šmarin 15. avgusta odbrali smo P. Ang. Hribarjevo mašo in honorem s. Josephi v d dur. Res hvalevredna in zelo hvaležna skladba. Nekateri deli so prav mili in ljubeznjivi, a drugi odstavki se prav orjaško glasé pri velikem zboru. Malo latinskih maš poznam tako praktičnih za nas, a ob enem tako priprostitih. Slišal sem, da je g. komponist dalj časa delal in pilil na njej, trud njegov ni bil zastonj. Že pri učenju se to pozna. Igraš pevcem partituro, že z zanimanjem gledajo v svoj glas in poskušajo peti, znajo že dobro zadeti, se ti ne ustrašijo priti k skušnji; da se še bolj na obliko in prednašo pazi, pokažeš kake fineše in razložiš zakaj ravno take, jim gre precej v glavo, in čem bolj znajo, tem večje veselje imajo še in še peti. Da, kar je lepo, ostane lepo in naj se še tolikrat ponavlja. Odločili smo se ravno to skladbo še drugo leto na isti dan ponoviti. Pel je letos vipavski in šturski mešani zbor, broječ okoli 36 grl, po drugih duhovnijah poje namreč le možki na koru.

Pričakovali smo letos še drugega novega pevskega zbora, zato smo zopet ohranili Schweitzerjevo mašo op. XI. za 8. september. Pričakovali smo ga zastoj, ker se je radi malenkosti razdrli. Družške vaje nam za ta čas odtegnejo kakega pevca, bolezen ali kako opravilo zadrži drugega, zato nas je bilo le nekaj čez 50 na koru, in šlo nam je prav gladko. Menim, da ni toliko do tega, da bi vsako leto nov umotvor spravili na dnevni red; več je gotovo na tem, kako se izpelje in v tem obziru smo bili prav zadovoljni. Videti bi morali radostne obraze na tesnem stoječih mož pri možu, rama do rame, kakor čete izurnjenih vojakov, ko se vrši vse točno po povelji.

Grozna vročina vipavska, posebno še letošnja, nam je nagajala, natlačena ladija ljudi in ob stranskih korih polno vernikov, koliko napravi sopara, ki se vzdiga na kviško! Kaplja za kapljo ti lije po obrazu in po rokah, a vaeedno stoje nepremično, dokler ni točka končana. Da, skupna vzajemnost in zavest, da sami iz sebe premoremo nekaj, veliko stori! Pri več časa trajajočem darovanji pojo se Marijine pesmi. Po dolgem Credo in oficijelnem ofertorji treba večjega oddihleja, zato pojo tedaj ti pevci par kitic domače Marijine, sedaj zopet zbor druge cerkve; pri koncu pesem, ki je vsem znana, da se skupno veličastneje glasi in darovanje močnejše završi.

Po dokončanem opravilu razšli smo se zopet na vse štiri vetrove z zavestjo, da smo svojo dolžnost po moči storili in kolikor toliko pripomogli, da se je božja služba dostojno takemu dnevni pri tolikem zbranem ljudstvu primerno zvršila. Na radostno svidenje drugo leto v isti blagi namen, ključem vsem pevcem in pevkam: Bog in sv. Cecilija!

Iz Grebina na Koroškem, meseca maja. (Po naključji zakasnjeno.) Ker ste, gospod vrednik, lansko leto nas vabili, da Vam dopisujemo o stanji cerkvene glasbe po raznih krajih, ter ste celò rekli, da hočete tudi male stvari „hvaležno“ vsprejeti, Vas primem za besedo v nadi, da sprejmete tudi moje današnje poročilo tem gotovejše, ker sem si pridobil imé koroškega Kirchenmusik-inspektora — se vé da brez dekreta in plače. — Čč. gg. bralci naj nikar ne mislijo, da so tu pri nas sami nevedneži, ter da rase po naših korih le plevel, trnje in osat. Res je obilo te šare; à res je tudi, da je vmes še kako dobro zrno in marsikatera lepo dišeča svetlica. — Začnem danes s Pliberk-om. V dekanijski cerkvi tega mesteca našel sem dobro petje in orglanje, dostojno svetemu kraju. Dasi je orglavec bolj pri letih in samouk, vendar je zelo delaven in vnet za pravilno cerkveno petje. Pevske moči so: 2 soprana, 2 alta, 1 tenor in 2 basa; število je sicer prepričilo za tak kraj, pa razmere so take in strankarstvo, katerega se nikjer ne manjka, je krivo, da število ni večje. Pri neslovesnih mašah poje se iz naše Cecilije in drugih zbirk n. pr. P. Ang. Hribarja (v spomin 5. jul. 1881), P. Hug. Sattner-jevega venca Marijinih pesem, A. Foersterja op. 19. (24 Marijinih) in op. 13. (20 cerkvenih pesem), Dan. Fajgelja op. 3. in 4. — Pri slovesnih ali petih mašah poje se latinsko in sicer: Ant. Foerster op. 15., P. Ang. Hribar Missa „Tota pulchra“ in „In hon. s. Joseph“, Iv. Schweitzer-ja op. 26. in 27., Molitor-jeva op. 11., Wiltberger op. 2. in 23., Ign. Hladnik op. 19. Vloge: iz Mih. Mayer-ja Offertoriensammlung, Em. Nickel op. 7. in iz „Cerkv. Glasbenika“. Responsorija enoglasno po Ant. Foersterjevi harmonizaciji. Tantum ergo: iz Cecilije, Ant. Foerster-ja op. 16. P. Ang. Hribar op. 26, Dan. Fajgelj op. 25. Pri črnih mašah „Requiem P. Ang. Hribarja (obadva) in Ign. Hladnika. Natančno sem to poizvedel in tudi vestno poročam, da nikomur krivice ne storim. Precej sem tu navedel, à bojim se, da vendar ne bodeste povsem zadovoljni; zakaj ne? Ker glavne stvari, korala, manjka. Upam pa, da bode moje prihodnje sporočilo odtođ tudi o koralnih spevih, introitu in komuniji vedelo kaj povedati. Opomnil sem g. orglavca, da pogrešam korala, pa me zavrne, da nima potrebnih knjig. In ko mu rečem, naj jih kupi, pravi: Reče se lahko, a kupi se težko; naj bi jih cerkev kupila, ker bi itak cerkev sama morala skrbeti za pevski repertorium, ki potem tudi pri cerkvi ostane; ne pa orglavec, kateri je revež, in bi ga potem kot lastnina odnesel. In ko mu to resnico potrdim, pravi dalje: „Saj veste, kako je pri nas; ako vso Koroško prehodite in vse cerkvene kore preiščete, ne bodeste našli, česar zahtevate od mene; veste tudi, da orglavec, kadar službo nastopi, sploh na koru ničesa ne dobi, kakor

razglašene orgle, podobne lajni občestnega slepca. Le žal, da je to istina! In ker se za orgle premalo skrbi, tudi še toliko navdušenemu orglavcu srce upade in vse veselje zamrè. Dokler poklicani krogi ne bodo skrbeli za potrebne muzikalije in orgle, dokler ne bodo bolje podpirali orglavca v gmotnem in moralnem oziru, ne moremo upati, da bi se zboljšalo pri nas stanje cerkvene glasbe. O nasprotovanji niti ne govorim“. Gosp. tovariš je dalje pravil: „Bil sem že večkrat v celovski stolnici ter ondi poslušal petje pri slovesnih mašah; toda o koralnem introitu in komuniji ni bilo ne duha ne sluha. Ako torej v stolnem mestu ni tako, kakor bi moralo biti, zakaj z menoj tako trdo postopate, zahtevajoč od mojega kora stvari, katere se na prvem cerkvenem pevališči v naši deželi pogrešajo“.

Tem besedam nimam nič dodati, razen željo, da, kar je nas tū cecilijancev, naj vsak, če tudi osamljen, neutrudljivo dela na svojem kraju po pravilih sv. cerkve in po zakonih glasbene umetnosti: potem je uspeh gotov. T. H.

Razne reči.

— Orglarska šola Cecil. društva v Ljubljani je začela 18. šolsko leto dne 18. septembra t. l. — Letos šteje 21 učencev, med njimi na novo vsprejetih 9, torej tri več, kakor navadno.

— Vodstvo cerkveno-glasbene šole društva sv. Ambrozija na Dunaji naznanja, da bo de letos v nji predaval glasbeno zgodovino in slovstvo naš marljivi rojak g. dr. Josip Mantuani in sicer (po razmeri prostora) brezplačno.

— Posnemajte! V Erlenbach-u, podružnici Ballenberške župnije na Baden-skem, broječi le 350 duš, ustanovilo se je Cecil. društvo, katero šteje 18 izvršujočih in 61 podpornih članov. Vsako nedeljo in vsak praznik poje se ali koralna maša enoglasno, ali pa kaka čveteroglasna maša za moški zbor. Le 350 prebivalcev in 79 članov! Pri nas pa — ?

— † Dne 22. aprila t. l. umrl je v samostanu Ditton-Hall na Angleškem č. p. jezuit Friderik Maria grof Waldburg, star 34 let. Pred 8 leti odpovedal se je bil prvo-rojenstvu, stopil v družbo Jezusovo ter novo mašo peč meseca septembra l. 1894. Rajniki je bil velik prijatelj in veččak Palestrininih skladb, vodil je mnogo let na svojem posestvu Wolfegg cerkveni pevski zbor ter ga v liturgično-umetniškem smislu visoko povzdignil. R. I. P.

— † Dne 15. junija t. l. pa je plemenit sin sv. Benedikta, čast. brat Marko Umlauf v Lambach-skem samostanu (Gornje Avstrijsko) svojo blago dušo izdihnil. Rojen l. 1833 v Česki vasi na Moravskem, učil se je na Dunaji in Požunu poleg sedlarstva tudi instrumentalne godbe. L. 1856 šel je s škofom Zuber-om (misijonarjem kapucinskega reda) v Indijo, od koder se je čez 3 leta povrnil in kot lajik vstopil v Lambach-ski samostan. Pod opatom Lang in p. Utonom Kornmüller (v Metten-u) vezbal se je v cerkveni glasbi, deloval potem 34 let kot učitelj glasbe in orglavec v domačem samostanu, kjer je „vedno bral, poučeval, igral in veliko molil“. R. I. P.

Oglasnik.

Missa in honorem s. Francisci Seraphici IV vocum inaequalium auctore Antonio Foerster, op. 56. Cena part. in 4 gl. 1 fl. 60 kr., vsak glas posebe 15 kr. — po pošti 5 kr. več. Ta nova maša se ponuja cerkvenim zborom kot lahka, kratka in melodijozna. Več ne smemo sami pro domo sua pristavljati, nego da po svojem mnenji upamo vstreci vsem cerkvenim zborom, ker smo se pri tej skladbi posebno ozirali na potrebe in zahteve naših domačih cerkvenih zborov.

Današnjemu listu pridana je 9. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.